

**РІВЕНЬ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДОКУМЕНТІВ
ВИКЛАДАЧІВ УНІВЕРСИТЕТУ
КОРИСТУВАЧАМИ БІБЛІОТЕКИ ДонНУЕТ**

Орлова Н. А.

(Донецький національний університет економіки і торгівлі
ім. Михайла Туган-Барановського, м. Донецьк)

Важливим фактором забезпечення якості освіти є якість і рівень навчально-методичного забезпечення навчального процесу ВНЗ. В університеті оперативне забезпечення здійснюється шляхом створення власних методичних розробок, підручників і навчальних посібників, зокрема, з грифом Міністерства освіти і науки України і придбанням підручників та посібників інших авторів.

Адміністрація університету сприяє створенню підручників нового покоління, які мають оновлений трансформований зміст: інтегровані підручники, електронні підручники і навчальні посібники. З кожним роком комплектування фонду навчальної літератури в бібліотеці покращується. За останні роки спостерігається стала тенденція до збільшення щорічної кількості видань науковців університету, які отримує бібліотека, про що свідчить статистика надходжень видань ДонНУЕТ: 2006 рік – 11227 прим./ 921 назв.; 2007 рік – 16273 прим./ 1247 назв.; 2008 рік – 18203 прим. /946 назв.; 2009 рік - 17408 прим./ 1288 назв.

Ефективне використання документів викладачів університету є запорукою результативності навчального процесу.

З метою вимірювання ефективності використання документів викладачів університету бібліотека планово проводить аналізи їх використання, із застосуванням коефіцієнтного методу. Згідно «Міжнародного керівництва по вимірюванню ефективності роботи університетських та інших наукових бібліотек» одним із основних показників, який відображає ступінь використання фонду в цілому, або його частки, є коефіцієнт обертаності – Ко (відношення книговидачі до фонду). На першому етапі об'єктом моніторингу бібліотеки була література методичного характеру, видана професорсько-викладацьким складом університету; на другому етапі аналізувалась ефективність використання навчальних посібників і підручників, виданих в університеті за 2002-2006 роки.

Об'єктом послідуочого аналізу стала література методичного характеру, видана професорсько-викладацьким складом університету за період 2005-2009 рр., та навчальні посібники і підручники, видані як в університеті, так і придбані поза його межами.

В основу аналізу покладені статистичні дані, які отримані за допомогою автоматизованого модуля «Статистика» АБІС UNILIB. Програмний продукт дозволив провести збір та обробку необхідних статистичних даних, які згодом були генеровані за потрібними показниками (кількості книговидач, назвам документів, видами видань).

Дослідженню підлягло: 42119 прим. навчальної літератури (навчальні посібники, підручники); 29059 прим. методичної літератури (навчально-методичні посібники, методичні рекомендації, тести, плани, змістовні модулі). Період дослідження використання документів: з 01.09.2006 – по 01.09.2009 роки.

Результати, отримані за допомогою автоматизованого модуля статистики, надали можливість провести аналіз рівня використання фондів навчальної і методичної літератури викладачів університету за певний період. Можливості автоматизованого модуля дозволили ліквідувати недоліки попередньої методики аналізу, пов'язаної із трудомісткістю.

Моніторинг стану використання фондів навчальної літератури викладачів університету виявив високий рівень індексу обертаності документів викладачів університету, $K_o = 1,4$, що є зверхактивним індексом використання. Середній індекс обертаності навчально-методичної літератури, виданої професорсько-викладацьким складом університету склав $K_o = 1,2$, що свідчить про ефективне використання і високий рівень обертаності, в порівнянні з аналізом 2006 р. $K_o = 0,4$.

Обертаність власних інформаційних ресурсів майже дорівнює обертаності документів по бібліотеці в цілому, де K_o складає 1,47.

Динаміка показників книговидачі в бібліотеці свідчить про зростання звернень до навчально-методичної літератури, в тому числі до видань викладачів університету. На 01.10.2009 р. на абонементі навчальної літератури було видано 37583 прим.; у 2008 р. – 31947 прим.; у 2007 р. - 28198 прим.; у 2006 р. - 27034 прим.

В бібліотеці продовжується процес накопичення електронних ресурсів, які являються електронними аналогами друкованих видань. Аналіз обліку використання електронних ресурсів свідчить про тенденцію збільшення звернень до електронних документів взагалі, і до створених в університеті в тому числі. Динаміка звернень користувачів бібліотеки до електронних документів:

2005 – 41750 – 4,6 %

2006 – 71189 – 7,87 %

2007 – 110922 – 12,2 %

2008 – 126538 – 14 %

2009 – 394678 – 43,2 %

З метою визначення рівня задоволення користувачів послугами бібліотеки проводиться соціологічне дослідження серед студентів. Попередній аналіз анкет більшості респондентів дав такі результати: на питання про те, яким підручникам віддається перевага: створеним викладачами університету, або іншими авторами - 73,9 % віддали перевагу власним виданням, 15,2 % - загальноприйнятим; а на питання про перевагу форми носія навчальної літератури - сучасний електронний документ обрали 22,8 % опитаних. Більшість обрало традиційний паперовий носій – 44,6 %. Серед респондентів - студентів заочної форми - навчання перевагу власним виданням університету надали 83,3 % і, зовсім несподівано, – 52 % надали перевагу виданням на традиційних паперових носіях.

Підводячи підсумки проведеного дослідження слід відмітити:

- середній індекс обертаності навчальної і методичної літератури викладачів університету має високий рівень використання;
- поєднання традиційних та електронних видань поширюють можливості роботи користувачів з інформацією і впливають на рівень ефективності використання документів викладачів університету;
- фонд навчальної і методичної літератури бібліотеки формується документами викладачів університету у відповідності з навчальними планами університету;
- кількість примірників документів відповідає вимогам МОН України щодо критеріїв книгозабезпечення.